

Толкач Світлана Анатоліївна

студентка 3-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ ЯК НОВА КАТЕГОРІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ І ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Упродовж останнього десятиліття ми можемо спостерігати за динамічним розвитком інформаційних технологій, що забезпечує основне з прагнень людини – комфортні умови життєдіяльності. Тому правова система України повинна стати гарантом належного функціонування інформаційного суспільства. Це призвело до появи нового інституту електронних доказів.

Поняття електронних доказів з'явилося ще в 70-х роках ХХ століття, але вперше почали бути визнаним згідно до Типового закону про електронну торгівлю від 1997 року [4, с. 127]. 15 грудня 2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, ЦПК України та КАС України», який закріпив новий вид доказу – електронний доказ. Цей нормативно-правовий акт вперше закріпив положення про те, що суд здійснює розгляд справи за матеріалами судової справи в електронній формі та про те, що учасники адміністративного процесу можуть подавати докази в електронній формі та використовувати електронний цифровий підпис.

Згідно з ст. 99 КАС України електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет) [2, ст. 99]. Це визначення є досить прогресивним, адже містить в собі широкий перелік видів електронних доказів і джерел інформації, що є

невичерпним оскільки технічний прогрес може дати життя новим видам електронних доказів.

Відповідно до Кодексу електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом, та зберігаються у суді в матеріалах справи. Учасник справи, який подає копію електронного доказу, повинен зазначити про наявність у нього або іншої особи оригіналу електронного доказу, у свою чергу суд може за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи витребувати оригінал електронного доказу.

У статті 7 Закону «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлено, що електронна копія та копія електронного документа на папері засвідчуються в порядку, передбаченому законом, але відповідний акт досі не ухвалено [1, ст. 7]. Законодавством розмежовуються оригінал та копія електронного доказу, та визначається порядок їх зберігання та повернення. Суттєвим недоліком є те, що ці поняття не тлумачаться, тому постає питання, що саме є оригіналом електронного доказу, а що копією. Електронні документи, текстові та мультимедійні повідомлення та інші види інформаційних джерел можна зберігати на оптичних дисках, USB-флеш-накопичувачах шляхом копіювання цих джерел незліченну кількість разів. Чи можна в такому випадку вважати кожен копію електронного документу, текстового повідомлення чи фотографії оригіналом? КАСУ не врегулює порядок засвідченості оригіналу електронних доказів, але слід пам'ятати, що електронні докази віднесено до документів. Вони стають в один ряд з такими засобами доказування як письмові і речові докази, висновки експертів та показання свідків. Але не можна прирівняти електронний доказ та письмовий, оскільки хоча учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, але в такому випадку дана паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом згідно з ч.3 ст.99 КАСУ. Але слід звернути увагу на те, що існують такі електронні докази (аудіо- або відеозаписи), які не можливо виразити в паперовому вигляді і навіть засвідчити цифровим підписом [5].

На мою думку, слід врегулювати порядок засвідчення справжності оригіналу за прикладом ЦПК, в якому регламентується право учасників справи подати заяву, або право суду здійснити експертизу встановлення змісту та фіксування електронного документа. Так,

відповідно до ч.7 та 8 ст. 85 ЦПК України суд за заявою учасника справи чи з власної ініціативи може оглянути веб-сайт (сторінку), інші місця збереження з метою встановлення та фіксування їх змісту, та призначити експертизу для встановлення та фіксування змісту веб-сайту (сторінки), інших місць збереження даних в мережі Інтернет за умови, якщо це потребує спеціальних знань і не може бути здійснено судом самостійно або із залученням спеціаліста [3, ст. 85].

Отже, в правовій системі України з'явився новий вид доказу – електронний доказ, це безумовно є позитивним моментом в реформуванні адміністративного процесу, оскільки забезпечує належне функціонування інформаційного суспільства, але законодавець не врегулював достатньо цей інститут, в результаті чого виникають проблеми його застосування судами України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851-IV від 30.09.2015 [Електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
2. Кодекс адміністративного судочинства України №2747-IV від 14.06.2018 [Електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10219>
3. Цивільно-процесуальний кодекс України № 1618-IV від 28.08.2018 [Електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Каламайко А.Ю. Місце електронних засобів доказування та окремі питання їх використання в цивільному процесі // Право та інновації. – № 2 (10). – 2015. – С. 127-132.
5. Електронні докази та застосування останніх на практиці [Електронний ресурс] <http://consultant.parus.ua/news-zakon?doc=.1DVG08090>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Козачук Д. А.